

Piezīmes un atsauces vietas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Kods:	1037
Suga:	Oxyporus mannerheimii
Kods:	LV0200100
Natura 2000 vieta:	Gaujas nacionālais parks
Eksperts (i):	Maksims Balalaikins
Darbs pabeigts:	13.08.2023.
Vispārējās piezīmes:	<p>Mannerheima īsspārņa populācijas aprēķina vispārējie principi.</p> <p>Ziņojumā Eiropas Komisijai par ES nozīmes biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā par 20013.-2018. gada periodu Mannerheima īsspārņa populācijas stāvoklis ir noteikts kā nezināms, izņēmums ir dzīvotnes statuss, kas noteikts kā labvēlīgs.</p> <p>Mannerheima īsspārņa uzskaites, Bezmugurkaulnieku monitoringa ietvaros, Natura 2000 teritorijās, tiek balstītas uz pieaugušo īpatņu novērojumiem.</p> <p>Pieaugušie īpatņi uzturas to kāpuru attīstības vietās – Mannerheima īsspārņa kāpuru attīstība ir saistīta ar cepurīšu sēnēm, retāk piepēm (Cibuļskis 2011). Sugas īpatņi pārtiek no cepurīšu sēņu augļķermeņu audiem un visbiežāk sastopami uz tādām sēnēm kā baravika Boletus edulis, parastā bērzu bēka Leccinum scabrum, retāk uz rūgtās sērenes Hypholoma fasciculare, mainīgās pacelmenes Kuehneromyces mutabilis, parastās celmenes Armillaria mellea u.c. sēņu sugām. Suga novērota arī uz piepēm (Valainis 2018).</p> <p>Monitoringa ietvaros galvenais sugas sastopamības nosacījums ir sēņu augļķermeņu, kā kāpuru attīstības mikrobiotopu, klātbūtne.</p> <p>Ņemot vērā to, ka sēnes var būt sastopamas dažādas kvalitātes mežos, Mannerheima īsspārņa sastopamībai nav tiešās saistības ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Piemēram, sugas atradnes ir reģistrētas arī kapos.</p> <p>Mannerheima uzskaiti veic 0.01 km² poligonos. Eksperts, ierodoties poligonā nosaka monitorējamās sugas mikrobiotopu klātbūtni, un pozitīva novērtējuma rezultātā uzsāk mērķtiecīgu sugas meklēšanu, poligona ietvaros lēnām pārvietojoties pa neregulāru maršrutu, eksperts meklē sugai raksturīgos mikrobiotopus - sēnes, pieiet tām klāt, apskata, vai uz to virsmas neatrodas monitorējamās sugas indivīdi, tad sasmalcina sēņu augļķermeņus. Ja meklējama suga tiek konstatēta, saskaita indivīdus</p>

	<p>vēlākai populācijas lieluma novērtēšanai. Poligonā tiek pārbaudīti visi mērķsugai piemērotie mikrobiotopi.</p> <p>Mannerheima īsspārnis ir suga, ar slēptu dzīvesveidu un tās konstatējumiem visbiežāk ir gadījuma raksturs. Monitoringa ietvaros reģistrētie novērojumi ir reti. Detalizēti sugas ekoloģijas pētījumi līdz šim nav tikuši veikti, nav datu par īpatņu dispersijas iespējām. Acīmredzot Mannerheima īsspārnim ir prasības pēc dažādiem vides apstākļiem, piemēram, mitruma līmeņa, temperatūras u.c., kas ir līdzīgas kā sēņu sugām, kurās īsspārņi attīstās (Valainis 2018).</p> <p>Sugas konstatēšanu ierobežo mikrobiotopu – sēņu auglķermeņu īss piemērotības periods. Turklāt, laikā kad sēņu ir daudz, potenciāli nelielā populācijā sugas īpatņi var būt ļoti izkliedēti un to konstatēšana ir maz ticama.</p> <p>Pašlaik nav izstrādāts algoritms sugas populācijas novērtējumam un nav izstrādāti koeficienti, kas ļautu veikt matemātisku aprēķinu balstoties uz monitoringa datiem. Pašlaik, galvenais monitoringa pienesums ir sugas klātbūtnes apstiprināšana konkrētā 1 x 1 km teritorijā. Šim mērķim, populācijas novērtējumam, visu Natura 2000 teritoriju kartēm, kur ir reģistrētas Mannerheima īsspārņa atradnes ir uzlikts 1 x 1 km tīkls (grids). Populācijas aktuāla stāvokļa novērtēšanai un CO aprēķināšanai tika izmantoti pēdējo 12 gadu novērojumu dati. Gadījumā ja 12 gadu laikā suga nav konstatēta, tiek uzskatīts, ka teritorijā pastāv neliela populācija vismaz 50 īpatņu apmērā.</p>
--	--

Piezīmes un pieņēmumi tabulu aizpildīšanā/izmantošanā

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	<p>SDF populāciju lielums uzrādīts – 1 grida kvadrāts 1 x 1 km.</p> <p>Šī vērtība netika izmantota CV_USE noteikšanai, jo veicot populācijas lieluma pārrēķinus iegūtā vērtība ir uzskatāma par precīzāku.</p> <p>Saskaņā ar Dabas aizsardzības plānu ĪADT “Gaujas nacionālais parks”, kopējā meža zemes platība ĪADT ir 52058 ha (520.58 km²) (Kursīte 2023). Var pieļaut, ka visas šīs meža zemes platības var būt piemērotas Mannerheima īsspārņa sastopamībai.</p> <p>ĪADT “Gaujas nacionālais parks” ir zināmas 3 aktuālas Mannerheima īsspārņa atradnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> 22.06.2020. vienu īpatni konstatēja D.Teļnovs, datu avots: Bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu monitorings un izpēte dabas liegumā “Lubāna mitrājs”, Gaujas nacionālajā parkā un Ķemeru nacionālajā parkā”, Daugavpils Universitāte, 2020-2021;

Lauks	Paskaidrojums																																												
	<ul style="list-style-type: none"> 20.07.2020. vienu īpatni konstatēja M.Kalniņš, datu avots: Mārtiņa Kalniņa veidotā Latvijas bezmugurkaulnieku izplatības datu bāzē (LINDA); 24.07.2020. vienu īpatni konstatēja K.Vilks, datu avots: Bez mugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu monitorings un izpēte dabas liegumā “Lubāna mitrājs”, Gaujas nacionālajā parkā un Ķemeru nacionālajā parkā”, Daugavpils Universitāte, 2020-2021. <p>Kopējā Mannerheima īsspārnim piemēroto dzīvotņu platība 1 x 1 km kvadrātos, kur suga ir konstatēta ir 230.64 ha.</p> <p>Turpmākie aprēķini ir provizoriski un balstās uz pieņēmumu, ka katrā zināmā atradnē 1 x 1 km grida ietvaros pastāv 50 īpatņu populācija. Rezultātā var pieņemt, ka teritorijā populācijas lielums nav mazāks par 150 īpatņiem, kas tika pieņemts kā CV_USE ĪADT “Gaujas nacionālais parks”.</p>																																												
Unit_CV	Īpatnis.																																												
Habitat	Sastopams ēnainos, vidēji mitros mežos ar dažādā pakāpē trūdošām kritālām, kur parasti ir liela sēņu daudzveidība.Sugai piemērotākie ir lapkoku meži, kas var būt ar egles klātbūtni (Valainis 2018). Jāatzīmē, ka atradnes ir reģistrētas arī sausos priežu mežos.																																												
Annex I	Nav tiešās saistības ar Annex I biotopiem.																																												
Annex I_area_USE	Nav tiešās saistības ar Annex I biotopiem.																																												
Other_area_USE	Sugas sastopamība ir noteikta hektāros, kas balstās uz sugai piemēroto dzīvotņu platībām 1 x 1 km grida kvadrātos, kuros suga ir reģistrēta ĪADT “Gaujas nacionālais parks”. Kopējais šādu kvadrātu skaits ir 3, attiecīgi aprēķinātā piemēroto dzīvotņu platība ir 230.64 ha.																																												
OK_DEN	<p>Sugas blīvumi Latvijas Natura 2000 vietās (īp/ha) ir sekojoši (zaļš – eksperta Maksima Balalaikina noteiktais optimālais sasniedzamais blīvums. Sarkanā krāsā iezīmēts blīvums šajā teritorijā):</p> <table><tr><th>Code2</th><th>Siname</th><th>CV_DEN</th><th>Blīv.</th></tr><tr><td>LV0536600</td><td>Lubana mitrājs</td><td>0.57</td><td></td></tr><tr><td>LV0600400</td><td>Augsdaugava</td><td>0.63</td><td></td></tr><tr><td>LV0200100</td><td>Gaujas nacionalais parks</td><td>0.65</td><td></td></tr><tr><td>LV0305200</td><td>Ogres Zilie kalni</td><td>0.70</td><td></td></tr><tr><td>LV0513400</td><td>Lielie Kangari</td><td>0.74</td><td></td></tr><tr><td>LV0600300</td><td>Augszeme</td><td>0.79</td><td></td></tr><tr><td>LV0512200</td><td>Lielais Pelecares purvs</td><td>0.79</td><td></td></tr><tr><td>LV0519000</td><td>Aklais purvs</td><td>0.80</td><td></td></tr><tr><td>LV0524100</td><td>Mezole</td><td>0.83</td><td></td></tr><tr><td>LV0300400</td><td>Silene</td><td>0.85</td><td></td></tr></table>	Code2	Siname	CV_DEN	Blīv.	LV0536600	Lubana mitrājs	0.57		LV0600400	Augsdaugava	0.63		LV0200100	Gaujas nacionalais parks	0.65		LV0305200	Ogres Zilie kalni	0.70		LV0513400	Lielie Kangari	0.74		LV0600300	Augszeme	0.79		LV0512200	Lielais Pelecares purvs	0.79		LV0519000	Aklais purvs	0.80		LV0524100	Mezole	0.83		LV0300400	Silene	0.85	
Code2	Siname	CV_DEN	Blīv.																																										
LV0536600	Lubana mitrājs	0.57																																											
LV0600400	Augsdaugava	0.63																																											
LV0200100	Gaujas nacionalais parks	0.65																																											
LV0305200	Ogres Zilie kalni	0.70																																											
LV0513400	Lielie Kangari	0.74																																											
LV0600300	Augszeme	0.79																																											
LV0512200	Lielais Pelecares purvs	0.79																																											
LV0519000	Aklais purvs	0.80																																											
LV0524100	Mezole	0.83																																											
LV0300400	Silene	0.85																																											

Lauks	Paskaidrojums				
	LV0304900	Vilce	2.75		
OPT_DEN	Balstoties uz bezmugurkaulnieku eksperta M.Balalaikina viedokli, Mannerheima īsspārņa OPT_DEN vērtība ĪADT Latvijas teritorijā ir 0.79. Norādītais optimālais blīvums ir reģistrēts ĪADT Augšzeme. Teritorijā vienas sezonas ietvaros tika reģistrētas trīs sugas atradnes dažādās teritorijas daļās (Kursīte 2016), kas var liecināt par ilgtspējīgas populācijas pastāvēšanu teritorijā. ĪADT "Gaujas nacionālais parks" ir zems sugas populācijas blīvums.				
OK_NEW	Nē				
AREA_NEW	Nē				
OK_INT	Nē				
IND_INT	Nē				
Papildus nosacījumi	Nav				
Cits lauks					

Izmantotā literatūra.

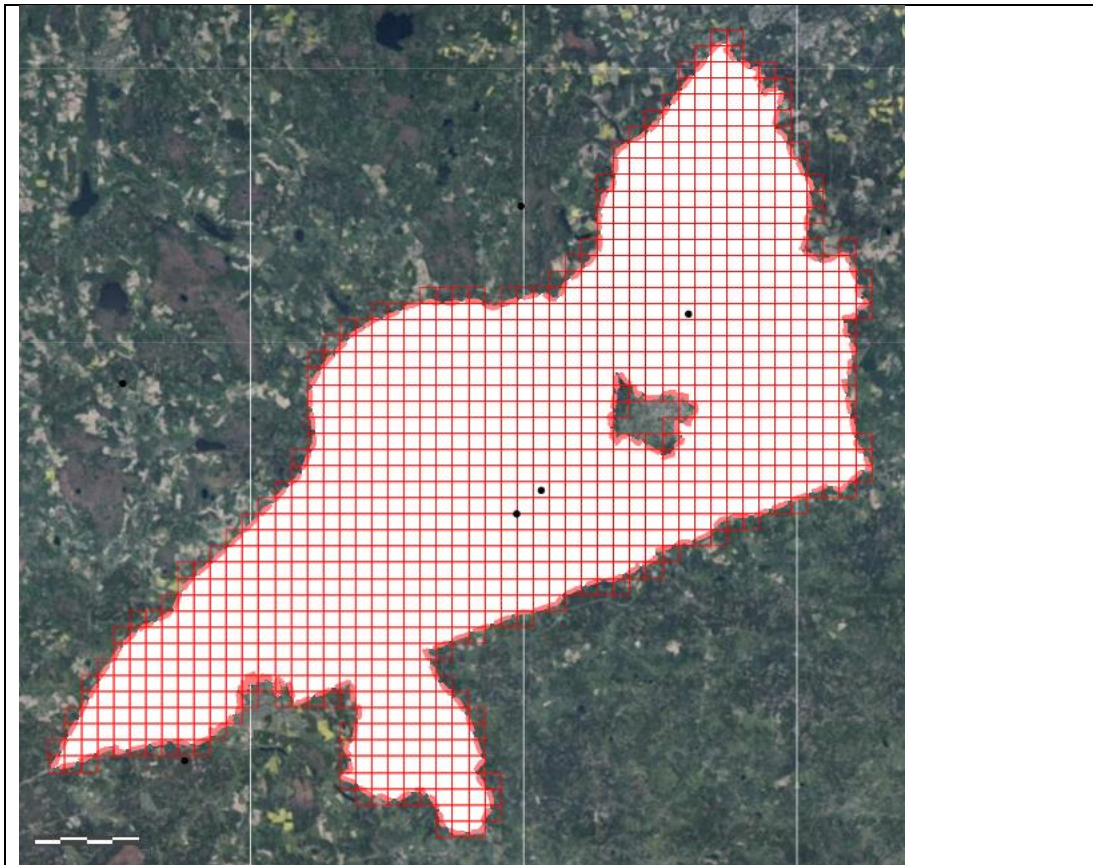
Cibuļskis R., 2011. „Latvijas īsspārņu (Coleoptera: Staphylinidae) faunas revīzija”. Promocijas darbs. Daugavpils, Daugavpils Universitāte.

Kursīte L. 2016. Aizsargājamo ainavu apvidus Augšzeme dabas aizsardzības plāns. SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”, Rīga, 226 lpp.

Kursīte L. 2023. Gaujas nacionālā parka dabas aizsardzības plāns. SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”, Rīga, 458 lpp.

Valainis U. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās vaboļu sugas Latvijā. Metodiskais materiāls, LVAF projekta “Dabas aizsardzības pārvaldes kapacitātes stiprināšana, nodrošinot jaunu sugu aizsardzības jomas ekspertu apmācību un paaugstinot profesionālo kompetenci DAP speciālistiem”, Nr. 108/171 / 2017 ietvaros. 72 lpp.

1. pielikums. Mannerheima ģispārņa atradnes ĪADT "Gaujas nacionālais parks".

Baltā krāsā iezīmēta ĪADT Gaujas nacionālais parks teritorija, kurai ir uzlikts 1 x 1 km kvadrātu tīkls. Ar melniem punktiem apzīmētas Mannerheima ģispārņa atradnes.